

HEINRICH SZÁZMILLIÓ EMBER SZÁMÁRA TESZI ÉRTHETŐVÉ DARVASIT, NÁDAST, MÁRAIT

Tévéostrom helyett Krúdyt kéne olvasni

Dühöngő tömeg tör-zúz az utcán – 1882-ben, Krúdy Gyula A tiszaezlári Solymosi Eszter című regényében. A könyvet tavalyelőtt, a pesti tévéostrom idején kezdte németre fordítani Heinrich Eisterer, aki azóta úgy gondolja, kötelező olvasmánnyá kellene tenni a művet itthon: sokakat rádöbentene a valóságra. A Brücke-Berlin-díjas műfordító Hódmezővásárhelyen, pontosabban Kishomokon él. Kapcsolatát a magyar nyelvvel a sakknak köszönheti.

BAKOS ANDRÁS

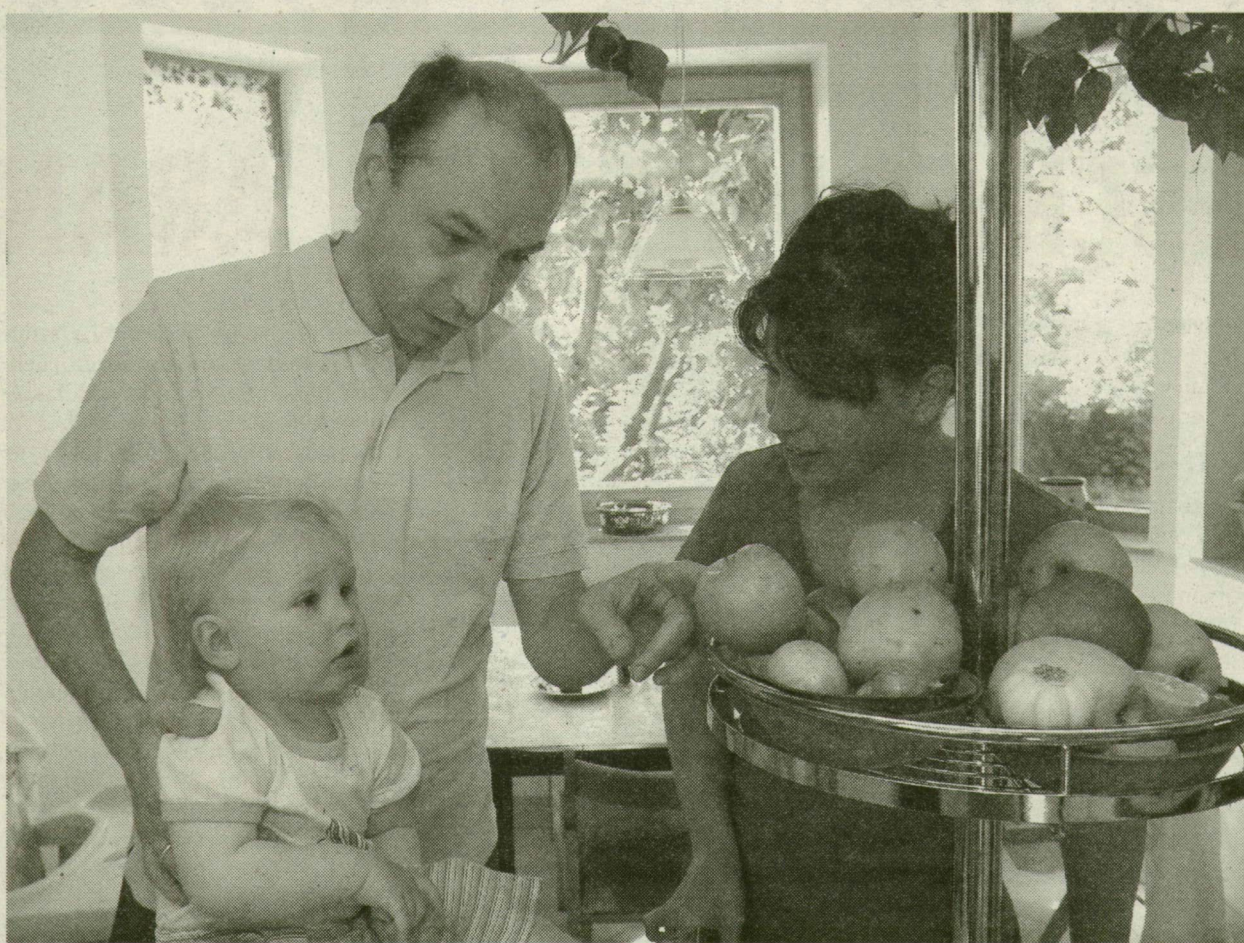
Házi bodzavirágszörppel kínál a Hoszszú utcai családi ház gazdája. Látszik, kisbaba van a családban. Az éjjelszekerényen német és magyar mesés-könyvek, közöttük Weöres Sándor Bóbitája. A kislány, Filip Antal nyilván egyszerre fogja megtanulni mindkét nyelvet, de először magyarul mondta ki, hogy anya, apa. „A fiam magyar” – állapítja meg tárgyilagosan a házigazda, Heinrich Eisterer, és mosolyogva meséli, mindez hogyan alakult így.

Magyarul tanulni, húszévesen

Bécsben nőtt föl, nagyon szeretett sakkozni, és mivel mifelénk erős mezőny volt a versenyeken, gyakran ájtott Magyarországra. Zalaegerszegen járt először. Nagyon megtetszett neki első magyar ismerőseinek nyíltsága, közvetlensége. A bécsi egyetemen a germanisztika szak mellé a finnugor nyelvészetet választotta. Magyarul tanult, beiratkozott a tolmácsintézetbe, és elvégezte magyar-francia szakon.

– Majdnem húszéves voltam, amikor elkezdtem magyarul tanulni – mondja Heinrich. – Korábban a Cserhát egyik falujában laktunk, három éve költöztünk ide feleségemmel, Cseuz Judittal, aki nélkülözhetetlen munkatársam. Ő németről fordít magyarra. Használok az internetet, az egy nyelvű szótárakat, de fontos „munkahely” számomra a nyelvi környezet is, jó néhány kifejezés ízét itt tanultam meg igazán. A műfordításból tisztességesen meg lehet élni, ha az ember németországi kiadóval áll szerződésben, és a keresetét Magyarországon költi el.

Az irodalomhoz mindig volt affini-

ÉLET ÉS IRODALOM KISHOMOKON. HEINRICH, JUDIT ÉS KISFIUK, FILIP ANTAL

Fotó: Tésik Attila

tása. Bécsben a család egyik szobája csak könyvekkel volt tele. – Amikor 1999-ben a frankfurti könyvvásárnak Magyarország volt a díszvendége, pályázatot írtak ki fordítók számára. Ezen én is elindultam egy Lengyel Péter-szöveggel. Nem nyertem semmit, dühös is voltam – viszont akik elbírálták a beérkezett fordításokat, nem felejtettek el. Amikor eldől, hogy kiadják Lengyel novelláskötetét, felkértek, hogy fordítsak ebbe egy szöveget. Ez volt az első publikációm: a legtöbb ismert magyar fordítónk – például Viragh Christina és Mora Terézia – ír is németül, én nem.

Százmilliósi piac

Ha ezen a ponton elcsodálkozna az olvasó, érdemes leszögezni: a mienkénél épp tízszer népesebb nyelvterületen népszerű árucikk a mi literatúránk. Az volt már Kertész Imre No-

bel-díja, 2002 előtt is. Ugyanaz a szeretetteljes figyelem fogadta Esterházy Péter, Nádas Péter és persze Kertész munkáit, mint a klasszikusokat: Márait, Kosztolányit, újabban Szerb Antalt. Heinrich első nagyobb munkája kollégánk, Darvasi László regényének, A könnyutatványosok legendájának fordítása volt. A könyv komoly siker lett Németországban, hiszen 2004-ben elnyerte a fordítói munka rangos elismerését, a Brücke-Berlin-díjat. Akkor ötszáz ember előtt Günther Grass mondott köszöntőt. Azóta is találkozhatunk a kishomoki polgár nevével, ha a magyar irodalom németországi sikereiről olvasunk: 2006 decemberében Nádas Péter Behutsame Ortsbestimmung című könyve vezette a német sikerlistát, a Heinrich Eisterer fordításában megjelent kötet a sorban megelőzte a Nobel-díjas török Orhan Pamuk Istanbul című regényét.

– A magyar nyelv fantasztikus, minél érzékletesebb egy mondat, annál kétségbejítőbb feladat a fordító számára, aki látja: minden szépséget, zeneiséget, ritmust nem tud megjeleníteni a német változatban, de igyekszik, hogy megőrizzen valamit. Máskor meg a német kifejezés ad pluszt a szöveghez. Nádas Saját halál című munkájában leírja, ahogy infarktust kap, viszik a kórház felé, és a mentő dugóba kerül, áll. A forgalmi dugóra németül azt is szokták mondani, infarktus – verkehr infarkt –, kínálkozott a megoldás, én használtam, és ezt egy recenzio érelyként sorolta föl.

Azért előfordul, hogy az író fél kell hívti telefonon. Például egy Darvasi-történetben a főszereplőről nem derült ki, hogy fiú vagy lány. Ezt fordításkor muszáj volt eldönteni, hiszen a németben az alany vagy hímnemű

vagy nőnemű: beszélni kellett Lacival, aki döntött.

Front az utcán 1882-ben és most

Sajnos Krúdy Gyulát már nem lehet fölívni. A tiszaezlári Solymosi Eszter című kötetet a Suhrkamp Kiadó számára fordította, ősszel jelenik meg. Ez egy dokumentumregény a tiszaezlári vérvádról. – A tavalyelőtti budapesti zavargások idején kezdtem fordítani, és döbbenetes volt látni, hogy majdnem ugyanazok a frontok húzódnak a könyvben is, 1882-ben. Jó, hogy Krúdy nem fehéren-feketén ábrázol, hiszen ő is nyírségi, olyan szereplőket is megpróbál szimpatikusan bemutatni, akiket nehéz, ettől olyan izgalmas a könyv.

” A műfordításból tisztességesen meg lehet élni, ha az ember németországi kiadóval áll szerződésben, és a keresetét Magyarországon költi el.

Heinrich Eisterer

Heinrich hozzáteszi: nem szeretné, ha úgy látszana, hogy most itt egy osztrák megmondja a tutit. Amikor Magyarországra költözött, pozitívan elfogult volt. Ma már majdnem ugyanolyan kritikus, mint a saját hazájával szemben. De szerinte nem az önámítás, hanem az önkritika viszi előbbre a hont. – Ausztriának szerencsésebb a történelme, tőlünk '55-ben kimentek a oroszok. A kommunista idők Magyarországon azzal okozták a legnagyobb kárt, hogy nem alakulhatott ki az a fajta demokratikus kultúra, amely most megóvná az embereket attól, hogy bedőljenek a demagóg fickóknak. Én azért sem tudok mulatni a félmilitarista alakulatok vonulgatásán, mert nálunk Ausztriában is voltak ilyenek, ebből lett polgárháború 1932-ben. Újabban az a szokásom, hogy ajándékba adom a Krúdy-regényt ismerőseimnek. Azt mondom mellé, mert azt is gondolom, hogy kötelező olvasmány kellene nyilvánítani most, mert a mai Magyarország megértéséhez nélkülözhetetlen olvasmány.

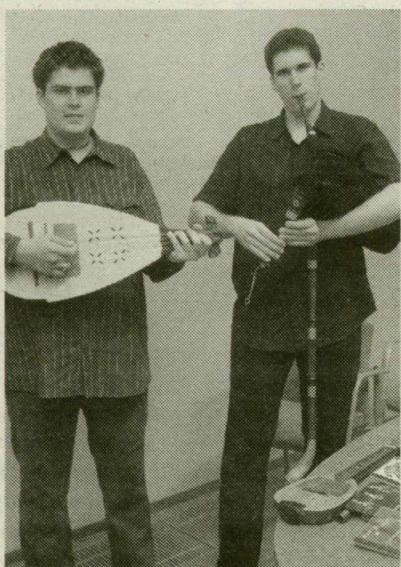
Autentikus népzeneét játszanak a Szűcs testvérek

Szűcs Bálint és Szűcs Szilárd nemcsak jó testvérek, hanem tehetséges fiatal zenészek is – autentikus magyar népzeneét játszanak. Számos elismerést, díjat begyűjtöttek már, és népzenei CD-ken is szerepelnek.

KANCSÁR TÍMEA

– A hangjában fogott meg valami – indokolta a szegedi ságvári diák, Szűcs Bálint, miért tetszett meg neki ötéves korában a cselló. A 16 éves fiú testvérével, a 19 éves Szilárddal együtt hódítja meg az ország autentikus népzenei életét. Mindketten ötéves koruk óta zeneiskolába járnak, édesanyjuk is népzenevel foglalkozott, egyszerűen belenőttek a muzsikálásba, és most jobbnál jobb eredményeket érnek el, díjat díjra halmoznak. Több lemezre is felkerültek már munkáik. A Táncház Egyesület megbízásából kiadott Új élő népzene című CD-n Szilárd felvidéki, dunántúli és dél-alföldi dudánótákkal, klarinétjátékkal, Bálint moldvai kobozjátékkal szerepel. A tavasszal kiadott utolsó két CD-n a két fiú szólóban és koboz-duda duóval is hallható. A Hagymányok Háza által kiadott, Táncház népzene névre keresztelt friss CD-re is felkerült szóló játékaik.

Szilárd a kizárólag Dunántúlon használt hosszú furuglával is muzsikál. Most érettségizik a Ságvári Endre gimnáziumban, és orvosira jelentkezett.

BÁLINT A KOBOZT, SZILÁRD A DUDÁT SZÓLALTATTA MEG Fotó: Miskolczi Róbert

Az iskola méltóképpen búcsúztatta a vén diákokat: emlékérmét kapott. Iskolai rendezvényeken a testvérek gyakran adtak műsort iskolatársaiknak.

– A zenélés a hobbink, de komolyan vesszük, mindennap gyakorolunk, hogy megmaradjon a rutin. Nyáron zenetáborba járunk, hogy az év közben megrendezett versenyeken minél nagyobb sikereket érjünk el – magyarázta Szilárd.

TIZENÖT GYLKOS ÉS ÖT HOLTTEST ISMERETLEN CSONGRÁD MEGYÉBEN

A személyazonosság nyomában

Hogy egy gyilkos tette elkövetése után öngyilkosságot követ el, és rövid időn belül ne tudnák kideríteni, ki volt – ilyen a május 14-i mórhalmi postásgyilkosság előtt még nem fordult elő a megyében. A mórhalmmal együtt a rendszerváltás óta eddig tizenöt gyilkos személyazonosságára nem derült fény.

KISS GÁBOR GERGŐ

Még soha nem fordult elő a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság illetékességi területén olyan eset, ami majdnem két hete Mórhalom külterületén történt. Egy férfi fejbe lőtt egy postásnőt, majd magával is végzett. Az elkövető személyazonosságát még mindig nem sikerült megállapítaniuk a nyomozóknak.

A Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányságon a rendszerváltás óta tizenöt olyan gyilkosságot tartanak számon,

amikor nem tudták beazonosítani az elkövetőt. Nincs tettese például a szegedi Delhi bár-előtti, több mint tíz éve történt robbantásos merényletnek. A detonációban az autó vezetője meghalt, többen súlyosan megsérültek. A nyomozás végén senkit nem tudtak meggyanúsítani.

A mórhalmi ügyvel kapcsolatban, hogy mennyi időt adtak maguknak és az embereknek, hogy azonosíthassák a gyilkost, Szent István rendőrségi szőnívő azt felelte: a nyomozásnak nem csak a holttest azonosítása a feladata. Jelen pillanatban is több szálon dolgoznak, szakértői véleményekre várnak. – Miután minden egyéb nyomozási cselekményt elvégeztünk, utána határozunk a nyomozás megszüntetéséről – mondta.

Egy holttest beazonosítása során egyébként a rendőrségi irattár kecsgethető a legtöbb sikerrel. Az új-

→ ÖT AZONOSÍTATLAN A MEGYÉBEN.

– Jelenleg öt olyan holttest van Csongrád megyében, akikről eddig semmit sem sikerült megtudnunk – árulta el Szent István. Mi van akkor, ha végképp nem tudnák rájönni a személyazonosságra? – A holttesteket nem tároljuk, hanem az önkormányzat köztemetésben, sorszámozott sírba helyezi azokat. Előtte olyan mintákat veszünk be-lőle, ami később alkalmassá teszi az azonosításra – magyarázta.

lenyomatok azonban a mórhalmi ügyben nem segítettek a nyomozóknak. A rendőrség az azonosítás sikere érdekében felvette a kapcsolatot a szerb hatóságokkal, sajtóközleményt adott ki, amelyre számos lakossági bejelentés érkezett. Szent István elmondta: ezeket mind kivizsgálták, de sajnos nem kerültek közelebb a gyilkos személyéhez. A rendőrök ezenkívül a gyilkosságot követő néhány napban az éjszakai órákat kivéve szisztematikusan végigjárták a tanyavilágot a tettes fotójával: senki nem ismerte fel. Ha végül semmi sem derül ki az ismeretlenről: megszüntetik a nyomozást az elkövető halála miatt.

→ Időrekord

Fél óra sem kellett a makói rendőröknek január 11-én ahhoz, hogy elkapják azt a kiszombori férfit, aki egy szőváltás után leszurta öccsét. Egyik ismerőseinek mesélte el a történetet, aki értesítette a mentőket, majd azok a rendőrséget. A nyomozók fél órán belül elfogták a férfit az egyik vendéglátóhelyen. Leghosszabb ideig pedig azt a román férfit keresték gyilkosságért, aki kilenc évvel ezelőtt ölt meg Makón egy 69 éves nőt, akinek házáat ezután kirabolta, majd Romániába menekült. A bíróság európai elfogatóparancsot adott ki ellene, ami idén áprilisig nem hozott eredményt. Ekkor kapták el a férfit a határ túloldalán és adták ki hazánknak.